

KONFLIKTY A OPERAČNÍ NÁVAZNOST V AMERICKÉM VOJENSKÉM UMĚNÍ

Článek pojednává o otázkách operační návaznosti v americkém vojenském umění a různých typech konfliktů. Svým obsahem navazuje na články uveřejněné v předcházejících číslech časopisu a snaží se je vhodným způsobem doplnit. Snahou autora je objasnit zejména nové a méně známé otázky amerického vojenského umění.

KONFLIKTY

■ **Ozbrojený konflikt** je druh ozbrojeného zápasu mezi dvěma i více znepřátelenými stranami ve své podstatě menšího rozsahu. Vede se k dosažení omezených dílčích politických či vojenských cílů. Důležitosti stanovených cílů odpovídají použité síly a prostředky, stupeň násilí, s nimiž je konflikt veden, a prostor, v němž se realizuje.

Ozbrojený konflikt může probíhat jak proti silám vně státu, tak mezi ozbrojenými silami dvou i více znepřátelených stran uvnitř státu. Může mít časově a prostorově

epizodický charakter. Američané z hlediska intenzity rozlišují konflikt nízké, střední a vysoké intenzity.

V současné době přicházejí v úvahu zejména konflikty nízké intenzity, které jsou omezeny co do prostoru, rozsahu i cílů. Vedle toho může být vedena "psycho-logická válka", "nekonvenční bojová činnost".

■ **Konflikt nízké intenzity** je z hlediska možnosti vzniku v současnosti nejpravděpodobnějším druhem konfliktu. Klade zvýšené i specifické nároky na průzkum, psychologické operace a řešení civilních záležitostí. Vyžaduje účinné prostředky pro vedení průzkumu a dalších činností v noci, pozemní průzkumná čidla a vrtulníky pro zasazení speciálních sil. Pro vybavení vojáků jsou typické pancéřové vesty a moderní navigační a spojovací prostředky. Z uvedeného je zřejmé, že konflikt nízké intenzity přináší zcela nové, výrazně odlišné rysy a zvláštnosti.

Konflikt nízké intenzity zahrnuje:

- zvláštní operace v míru,
- operace na upevnění míru,
- protiteroristickou, protinarkotickou a protipovstaleckou činnost,
- podporu povstalcům.

Konfliktů nízké intenzity se vzhledem k jejich charakteru účastní zejména síly speciálních operací, lehké pěší, ženijní a zdravotnické jednotky, jednotky vojскоvého letectva ap. Základními principy vedení konfliktů nízké intenzity jsou prioritizace politických opatření, jednotnost úsilí, adaptabilita, vytrvalost a omezené použití síly. Příkladem konfliktů nízké intenzity byly operace Just Cause v Panamě nebo invaze na Grenadu.

■ **Konflikt střední intenzity** je rozsáhlejší (ne však globální) vojenskopolitické střetnutí, zpravidla s některou regionální velmocí (např. Irák, KLDR, ap.). Konflikt střední intenzity zahrnuje bojovou činnost všech druhů ozbrojených sil, kromě strategických.

Neúčast strategických sil je nahrazována požadavkem vysoké palebné síly, pohyblivost a odolnost nasazených svazků, požadavky na jejich taktickou protiraketovou obranu, ochranu proti chemickým a jaderným zbraním a požadavkem na podporu zasazených vojsk z letadlových lodí, řízenými střelami s plochou dráhou letu a kosmickými průzkumnými prostředky. V konfliktu střední intenzity se účastní z pozemního vojska - vzdušné výsadkové, lehké pěší, obrněné a jiné svazky.

■ **Konflikt vysoké intenzity** je globálním vojenskopolitickým střetnutím. Zahrnuje použití všech národních (státních) možností a zdrojů. Účastní se ho všechny druhy ozbrojených sil a služeb na všech stupních velení. V současnosti se pokládá jeho vznik (zejména jaderný konflikt) za málo pravděpodobný. Konflikt vysoké intenzity by se mohl vyvinout z konfliktu nízké či střední intenzity nebo by mohl vzniknout samostatně.

Toto spektrum konfliktů je nahrazováno postupně novým pojmem "operační kontinuum".

OPERAČNÍ NÁVAZNOST (KONTINUUM)

V americkém chápání vojenské doktríny je **operační kontinuum** poměrně novým pojmem. **Kontinuum** (knižně) je něco nepřetržitého, souvislého, nebo spojitě prostředím. Operační kontinuum vyjadřuje charakter vztahu, resp. vazby mezi určitými společenskými jevy, procesy a činy a stupeň jejich vzájemného propojení za různých determinujících společenských podmínek (v určitém prostředí či stavu) z hlediska úlohy ozbrojených sil a jejich použití.

Kontinuum vojenských operací (Continuum of Military Operations) rozlišuje tři strategická prostředí (podmínky či stavy), ve kterých se stát snaží dosáhnout svých strategických cílů.

▲ **Prvým** strategickým prostředím je prostředí míru. V rámci míru se stát drží politiky mírového ovlivňování či nasazení (Peacetime Engagement), která zahrnuje ty aktivity, které se běžně vyskytují mezi státy.

▲ **Druhé** strategické prostředí je charakteristické konfrontací, konfliktem a potřebou vést riskantnější operace (činnosti) k zajištění strategických cílů. Je nazýváno nepřátelství blízké válce (Hostilities Short of War).

▲ **Třetí** strategické prostředí je nejnásilnějším a vysoce rizikovým stavem. Je to prostředí, ve kterém se vstupuje do válečného stavu.

Poznámka: Terminologie v této oblasti se v současnosti teprve upřesňuje. Jedna verze vymezuje "operační kontinuum", které se skládá ze tří prostředí: míru, konfliktu a války. Americké pozemní vojsko v předpise FM 100-1 vymezuje "kontinuum vojenských operací", které má také tři kategorie: mírové nasazení, nepřátelství blízké válce a válku.

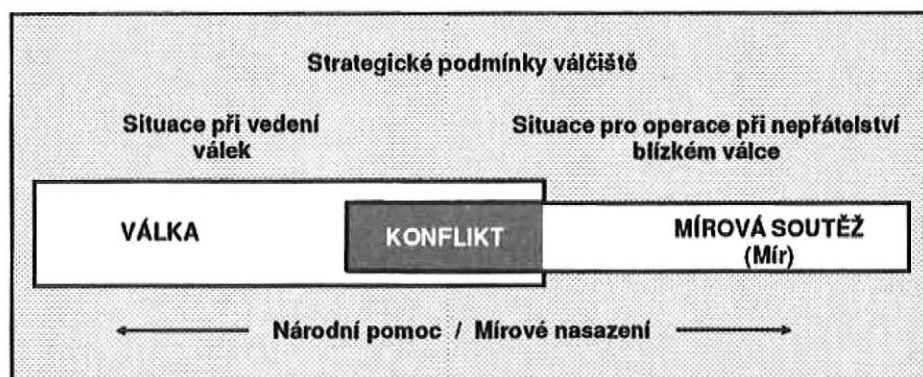
Operační kontinuum tedy z hlediska míry použití ozbrojených sil zahrnuje mírové nasazení ozbrojených sil, nepřátelství blízké válce (konflikty nízké, střední a vysoké intenzity - resp. spektrum konfliktů) a válku. Zahrnuje škálu činností ozbrojených sil a dalších složek státu postupujících po vzestupných stupních nepřátelství ve třech obecných stavech - v mírové soutěži, konfliktu a válce.

Mírová soutěž (Peacetime Competition) je z velké části jiný než nepřátelský stav. Je to stav, v němž je dominantním faktorem použití jiných vojenských možností než je bojová síla, například národní pomoci (Nation Assistance). **Konflikt a válka** jsou stavy nepřátelství, v nichž naopak převažuje bojová síla vojenských sil. Jejich vztah je uveden na obr.

Mírové nasazení je strategická koncepce, která koordinuje používání politických, ekonomických, informačních a vojenských prostředků k prosazení regionální stability a k překonání násilí ve světě. Slouží k udržení amerického vlivu a přístupu v cizině a k uklidnění krizí.

Podstatou mírového nasazení je, že základním prostředkem k prosazení míru je ovlivňování. Mírové nasazení se vztahuje na všechny stavy operačního kontinua i na nepřátelství blízké válce. Cílem mírového nasazení je prosazovat stabilitu

a prosazovat mír především prostřednictvím aktivit národní pomoci a (pokud je to nezbytné) poskytováním prostředků k rychlému překonání ohrožení amerických zájmů. Prováděné činnosti mají charakter ovlivňování.

Obr.

Mírové nasazení ozbrojených sil v souladu s výše uvedeným zahrnuje:

- národní pomoc,
- protinarkotickou činnost,
- ochranu před terorismem (defenzivní protiteroristickou činnost) a
- činnost na podporu míru (speciální, nekonvenční činnost).

Národní pomoc je tedy podpůrným konceptem mírového nasazení. Národní pomoc představuje politickou, ekonomickou, informační a vojenskou pomoc místním vládám ke zvýšení stability a také ekonomického růstu v souladu s potřebami místního obyvatelstva. Ministerstvo obrany USA se na této pomoci podílí spolu s dalšími vládními resorty a podle požadavků místních vlád formou tzv. mezi-resortních operací. Zabezpečuje zdravotnickou a technickou pomoc, pomoc v oblasti řízení a další pomoc, která je v souladu se zákonem, k dosažení požadovaných cílů.

Ozbrojené síly, zejména pozemní vojsko, vykonávají v mírovém nasazení velmi důležitou roli. Přímé použití vojenských možností pro jiné účely než bojová činnost může sloužit jako hlavní prostředek ovlivňování. Pokud ovlivňování selže, může být žádoucí nátlak.

Když diplomatické ovlivňování vyjde naprázdno, stát vstupuje do druhého intenzivního prostředí - prostředí konfliktu - ve kterém státy sledují státní cíle prostřednictvím nepřátelství blízkého válce. Cíl politiky státu se v tomto období posune od prosazování míru k odstrašovací válce a k míru se vrací při nejbližší příležitosti, ale za podmínek výhodných pro USA a jejich spojence.

Nepřátelství blízké válce zahrnuje:

- činnost k podpoře povstalců či naopak protipovstaleckou činnost (například nálety a přepady),

- boj proti terorismu (ofenzivní protiteroristickou činnost),
- činnost k obnovení míru (mírotvorné operace) a
- mimořádné operace (činnosti).

Za mimořádné činnosti se považují odstraňování živelných pohrom, evakuace civilního obyvatelstva, demonstrace síly, záchranné a vyprošťovací akce. Cílem nasazení ozbrojených sil při nepřátelství blízkém válce je zabránit válce. Činnost ozbrojených sil spočívá v donucení (nátlaku) a zadržování.

Nepřátelství blízké válce představuje velmi pravděpodobnou možnost nasazení ozbrojených sil. Nasazení ozbrojených sil v konfliktech probíhá podle koncepce kombinované vzdušné a pozemní operace ALO (AirLand Operation).

OPERAČNÍ CYKLUS

Konflikty se realizují podle určitého "scénáře", pro který je používán pojem **operační cyklus**, jenž je dalším často používaným pojmem v americkém operačním umění a taktice.

Cyklus je pravidelně se opakující řada změn, období, etap. Operační cyklus představuje několik vzájemně propojených funkcí a období k soustředění činnosti všech druhů ozbrojených sil či jednoho druhu ozbrojených sil. Operační cyklus v novém pojetí americké doktríny kombinovaného vzdušného a pozemního boje zahrnuje následující období operace:

- rozkrytí (detekce) protivníka a přípravy operace (Detection and Preparation),
- vytvoření podmínek pro rozhodnou operaci,
- rozhodnou operaci (Decisive Operation) a
- přeskupení (Reconstitution).

Tento operační cyklus je využíván na operačním i taktickém stupni velení.

Rozkrytí (detekce) a příprava operace zahrnuje získávání informací, plánování přesunů, hodnocení průzkumných zpráv, zpravodajskou přípravu bojiště a přípravu vyčkávacího prostoru.

K průzkumu bojiště, zjišťování hlavních částí sestavy protivníka a jeho nejdůležitějších cílů jsou zasazovány společné průzkumné prostředky. Předpokladem úspěchu tohoto období je včasné získání iniciativy a následné udržení kontroly nad bojištěm. Vyžaduje to včasnou integraci paleb pozemního vojska, společný průzkum, pozorování a zjišťování cílů a vzdušnou převahu. K zajištění vzdušné převahy se využívá klamání a psychologické operace, různé průzkumné útvary a pružné palebné prostředky.

Při nepřátelství blízkém válce zahrnuje období rozkrytí a přípravy stanovení a vymezení problému a přípravu opatření nezbytných ke splnění strategických cílů. Prioritní jsou přitom politická opatření a optimalizace vojenských opatření. K nejdůležitějším vojenským opatřením patří rozvinutí systému průzkumu, získávání zpravodajských informací, výběr sil a prostředků, jejich optimální organizační složení a zabezpečení.

Toto období by mělo také zahrnovat rozptýlení vojsk, které se vyžaduje zejména u konfliktů střední a vysoké intenzity.

Vytvoření podmínek pro rozhodnou operaci zahrnuje opatření k izolaci vybraných částí sestavy protivníka v čase a prostoru. Cílem je vytvořit podmínky pro nasazení hlavních sil vojenského letectva a pozemního vojska. K nejdůležitějším opatřením patří sladění paleb dělostřelectva, řízených střel, raket a bojových letadel a zaujetí výhodných postavení svazky a útvarů. Operační palba a manévr snižuje bojeschopnost protivníka a ohrožení vlastních vojsk. Včasně zjištění, vedení a ničení rozhodujících cílů v hloubce zvyšuje operační pružnost.

Při nepřátelství blízském válce zahrnuje toto období využití vojenské síly k podpoře různých politických, ekonomických a informačních programů. Vojenská opatření podporují vytvoření podmínek pro rozhodující politická opatření. Zahrnují podporu vojenského nebo ekonomického potenciálu spojenců nebo hrozbu přímého nasazení vojenské síly.

K nejdůležitějším úkolům tohoto období patří pomoc při výstavbě ekonomické infrastruktury, výcvik a zabezpečení místních bezpečnostních sil a izolace povstalců vojenskými a psychologickými opatřeními. Délka období může být několik měsíců, ale také několik let.

V konfliktu nízké intenzity by vytváření podmínek mělo zahrnovat i výcvik a výchovu vlastních vojsk, způsobování ekonomických překážek protivníkovi nebo eliminaci (vyloučení, odstranění) příčin povstání či vzpoury.

V konfliktu střední a vysoké intenzity ve vytváření podmínek mohlo zahrnovat například soustředění palebných úderů dělostřelectva a raketometů a úderů taktického letectva a bitevních vrtulníků.

Rozhodná operace je zaměřena na splnění konečného cíle operací a tažení. Zahrnuje nasazení bojových svazků a útvarů a jejich palebnou podporu k rozdrčení protivníka a rozvinutí iniciativy. Podmínkou tohoto nasazení je vytvoření příznivých podmínek, především z hlediska ztrát a mohutné bojové síly, zejména včasné soustředění paleb a sladění manévru.

Při nepřátelství blízském válce zahrnuje toto období další vojenská opatření k podpoře politických opatření. K přímému nasazení vojenské síly jsou určeny především místní ozbrojené síly. Vojenská opatření mohou zahrnovat izolaci podpory povstalcům zvenčí, jejich diskreditaci, ochranu místního obyvatelstva a upevnění jeho podpory místní vládě. Obsahem období může být například i zabezpečení průběhu místních voleb.

V konfliktu nízké a střední intenzity je toto období provázeno intenzivními diplomatickými jednáními představitelů válečných stran a dalších zainteresovaných organizací. Činnost vojsk zabezpečuje pouze splnění vojenských cílů operace. Těchto cílů má být však dosaženo rychle.

V konfliktu střední a vysoké intenzity je období rozhodné operace zaměřeno na kulminaci úsilí přicházejících období.

Přeskupení (rekonstituce) zahrnuje opatření pro přípravu následujících nebo nových bojů a tažení a udržení nepřetržitosti operací. Kaskádový účinek každého dalšího úspěchu zvyšuje zranitelnost protivníka operačním cyklem. Týlové zabezpečení je nepřetržitě přizpůsobováno úkolům plněným v rámci operačního cyklu a bojiště. Přeskupení představuje, zejména na taktickém stupni velení, často

prováděnou činnost. Je organizováno daným stupněm velení s využitím vlastních a přidělených sil a prostředků.

Při nepřátelství blízce válce zahrnuje období přeskupení plnění úkolů ve prospěch vlastních a místních ozbrojených sil a upevňování místní politické, ekonomické a sociální stability. K úkolům období přeskupení a doplnění patří například optimalizace civilních a vojenských opatření, upevnění demokratizačních procesů a institucí a bezpečnosti a samostatnosti místní vlády a obyvatelstva. Délka období může být až několik let.

V konfliktech střední a vysoké intenzity je období přeskupení zaměřeno na obnovení optimální bojové síly.

Operační návaznost v novém americkém pojetí zahrnuje mírové nasazení ozbrojených sil, nepřátelství blízce válce (konflikty nízké, střední a vysoké intenzity) a válku. Konflikty představují v současné době nejpravděpodobnější možnost nasazení ozbrojených sil USA a spojenců. Doktrína kombinovaného vzdušného a pozemního boje je zaměřena na konflikty střední a vysoké intenzity, některé prvky této doktríny jsou využitelné i v konfliktech nízké intenzity.

Operační cyklus v novém pojetí doktríny kombinovaného vzdušného a pozemního boje zahrnuje období rozkrytí protivníka a přípravy operace, vytvoření podmínek pro rozhodnou operaci, rozhodnou operaci a přeskupení.

Literatura:

- **Cushman, J. H.:** Command and Control of Theater Forces: Adequacy. A Research Report of the Harvard. AFCEA International Press, Washington, D. C., 1985.
- **TRADOC Pamphlet 525-5:** AirLand Operations. A Concept for the Evolution of ALB for the Strategic Army of the 1990s and Beyond. 1991, 1. August. s. 49.
- **FM 100-15:** Corps Operations. 1989, September, Headquarters Department of the Army, Washington, D. C.
- **Thurman, E. E.:** Shaping an Army for Peace, Crisis and War. Military Review, 1992, April, s. 27-35.